

Asia: VN/1242/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi yhteisaluelain muuttamisesta

1 §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

1 § ehdotettu muotoilu on Kalatalouden Keskusliiton näkemyksen mukaan tarpeellinen, koska se auttaa omalta osaltaan käsittääksemme lähinnä maalikoista koostuvaa lain käyttäjäkuntaa löytämään ajantasaisen lainsäädännön. Osakaskunta muodostuu sen osakkaista, jotka suurimmaksi osaksi ovat tavallisia kansalaisia. Nyt ehdotetut muutokset auttavat osaltaan yhteisaluelain käytännön soveltamisessa tunnistetuissa ongelmissa, mutta esimerkiksi jääviyttä koskevien säädösten tarvetta eivät nämä muutosten edellyttämät teknisluontoiset muutokset poista.

3 §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

3 § ehdotettu muotoilu on Kalatalouden Keskusliiton näkemyksen mukaan tarpeellinen, koska se auttaa omalta osaltaan käsittääksemme lähinnä maalikoista koostuvaa lain käyttäjäkuntaa löytämään ajantasaisen kalastuslainsäädännön. Viittaus aikaisempaan kalastuslakiin on neuvontatyöstä saatujen kokemusten perusteella johtanut toistuvasti epätietoisuuteen siitä mitä lakia tulisi soveltaa.

7 §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

7 § ehdotetun toisen momentin muotoilu kuuluisi

Osakaskunnan hoitokunta voi päättää, että osakaskunnan kokous järjestetään siten, että osakkaat voivat osallistua kokoukseen täysimääräisesti ajantasaisesti tietoliikenneyhteyden ja teknisen apuvälineen avulla.

Esityksellä toteutetaan pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjausta yhteisäluelain uudistamisesta. Tavoitteena on, että lakia uudistetaan osakaskuntien yhdistämistoimitusten edistämiseksi, etäkokousten mahdollistamiseksi ja osakkaiden tasapuolisen kohtelun parantamiseksi ja että kiinteistörekisteriin merkittyjen kalastusoikeuksien omistajien omaisuuden suojaa vahvistetaan. Nyt kokousten järjestämistä koskeva muutos on rajattu ja yhdistämistoimituksia tai omaisuuden suojaa vahvistavina toimina esitetään tapahtuvan rajatun tämän rajatun muutoksen avulla.

Nyt ehdotettu muutos poikkeaa esimerkiksi yhdistyslain (503/1989) 17 § 2 mom ja muista yhteisöoikeuden keskeisistä laeista tehtyihin lainsäädäntöratkaisuihin. HE 47/2022, hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi osakeyhtiölain, asunto-osakeyhtiölain, osuuskuntalain ja yhdistyslain muuttamisesta, on päädytty ratkaisuun, että hybridikokouksiin siirtymisen edistämiseksi ehdotetaan, että yhteisön kokous voi päättää tavallisella enemmistöllä, että jatkossa kokoukset on veloitettu järjestämään edellä mainitun hybridikokouksen.

HE:ssä 47/2022 perusoikeuksien toteutumisen näkökulmasta asiaa on arvioitu seuraavasti:

Ehdotuksen perusteella kaikissa yhteisöissä etäosallistujan oikeudet olisivat vähintään samaa tasoa kuin väliaikaisissa laeissa, joiden suhdetta perustuslakiin on käsitelty laajemmin periaatteellisella tasolla ensimmäistä väliaikaista lakia koskevan hallituksen esityksen (45/2020 vp) jaksossa 10 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys.

HE:issä 47/2022 ja 45/2020 esitettyjen perusteluiden nojalla säädöksen muuttaminen muiden yhteisöjen sääntelyn kaltaiseksi niin, että hoitokunta tai osakaskunnan kokous voi tehdä päätöksen hybridikokouksen järjestämisestä. Samalla olisi syytä perusteluissa mainita, että hybridikokousta koskevat säännöt on myös mahdollista hyväksyä osakaskunnan sääntöjä. Näin vältetään tilanteelta, jossa esimerkiksi sääntöjensä nojalla pelkästään toimitsijoiden hoitama osakaskunta tai järjestäytymätön osakaskunta ei voi pätevästi etäkokousmahdollisuutta hyödyntää.

Ehdotetussa muodossaan hyväksyttäessään tavoiteltu kokouksiin osanotto jää toteutumatta tilanteissa, jossa se ei ole osakaskunnan hoitokunnan intressissä. Neuvonnassa tulee ajoittain esille tilanteita, jossa osakaskunnan kokouksien järjestämispaikkoja ja -ajankohtia käytetään osallistumisen rajoittamiseen. Yksinkertaisesti ja toimivaksi koettu ajaa silloin osakkaiden tarpeiden edelle rajoittaen osakkaan oikeuksia tavalla jota ei voi pitää hyväksyttävänä.

Kokouksen järjestäminen täysin etäosallistumiseen perustuen ilman fyysistä kokouspaikkaa edellyttäisi toisaalta osakkaiden asiasta yksimielisesti lain 7 §:n 3 momentin nojalla tekemää päätöstä, sillä kokonaan etänä järjestettävällä kokouksella voitaisiin käytännössä rajoittaa

etäosallistumismahdollisuuksia vailla olevien jäsenten mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon osakaskunnassa. Jos tällaisesta mahdollisuudesta päättäminen on perusteltua jättää osakaskunnan yksimielisesti päätettäväksi, miksi osakaskunnan kokous ei käyttäisi hybridikokousten järjestämisen osalta samalla tavalla valtaa kuin muissa yhteisöissä.

Kun esimerkiksi osakkaille ei ehdoteta säädettäväksi mahdollisuutta vaatia etäosallistumisen mahdollistamista, saavat osakkaat kyllä lain 9 § 2 mom nojalla kokouksen koolle tietyn asian käsittelemistä varten, mutta eivät voi vaikuttaa tapaan, miten kokoustettaisiin. Nyt esitetty muotoilu, johtaa helposti päätelmään, ettei osallistumisoikeuksien osalta rajoitetumpia etäosallistumistapoja ole esityksen perusteella tarkoitus mahdollistaa.

3 mom muotoilu on perusteltua säilyttää, siitäkin näkökulmasta, että etenkin pienissä osakaskunnissa jouheva päätöksenteko säilyisi. Oikeusvarmuuden näkökulmasta muotoiluun olisi kuitenkin perusteltua tuoda yhdistyslain 17 § 7 mom jälkimmäisen virkkeen kaltainen tarkennus. Tämä lisäys ei toisi varsinaista muutosta vaan kodifioisi, jo nykyisin käytössä olevan parhaan toimintatavan.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa on säädetty, osakkaat voivat muutoinkin päättää osakaskuntaa koskevasta asiasta, jos kaikki osakkaat ovat päätöksestä yksimielisiä. Päätös on tehtävä kirjallisesti, päivättävä ja kunkin osakaskunnan jäsenen on varmennettava se. Kirjalliseen päätökseen sovelletaan muuten, mitä osakaskunnan kokouksen pöytäkirjasta säädetään.

8 §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Ehdotettu muotoilu, joka tuo äänestysluettelon kuvauksen sen käyttöyhteyteen on hyvin perusteltu ja kannatettava.

10 §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Ehdotettu muotoilu selventää tuomalla vallitsevan oikeudentilan lainsäädännön tasolle ja säästäisi kiistatilanteissa väittämältä, etteikö muukin taho kuin Maanmittauslaitos voisi toimia osakaana valtuuttaman osakaskunnan koolle kutsujana.

11 §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Ehdotus sisältää suurimmat muutokset ja vaikka se onkin tervetullut lehtikutsujen poiston osalta, ei se silti tarjoa ratkaisua muutamaa hyvin keskeiseen kysymykseen. Esityksessä jää samalla tavoin kuin nykyisessäkin lain muotoilussa avoimeksi, mitä osakkaan osoitteen ”tiedossa oleminen” tarkoittaa osakaskunnan tapauksessa. Mikä on kokouksen koollekutsujan velvoite osakkaiden osoite- tai muiden yhteystietojen aktiiviseen selvittämiseen? Tämä muodostuu käytännössä kynnykseksi, kun osakkaalle tai hoitokunnalle tämä maksaa nykyisen maanmittauslaitoksen taksojen perusteella yhteisen alueen osakasluettelo omistajineen ja osoitteineen 1-6 osakasta (19,60 € alv 0 /24,60 ja alv 25,5 %) ja yhteisen alueen osakasluettelo omistajineen ja osoitteineen yli 6 osakasta €/osakas (3,27 alv 0/ 4,10 alv 25,5 %).

Summat saattavat kuulostaa äkkiseltään pieniltä, mutta muodostavat käytännössä huomattavia summia siihen nähden miten pienillä rahoilla osakaskunnat yleensä operoivat. Tyypillisen osakaskunnan tietojen kuvaileminen on hankalaa, koska vaihtelua on huomattavasti, mutta olettaen, että tyypillisesti osakaskuntein saamat omistaja korvaukset jäävät alle sadan euron, pyydysluvista saatavat tulot ovat lähinnä satunnaisia ja osakkaita 200 aina 600 asti, puhutaan hyvin monen vuoden lupatuloista, jos osakasluettelolle olisi tarvetta maanmittauslaitokselta tilata. Ja näillä tiedoillahan ei yksin vielä kokousta järjestetä, eli kustannuksia tulee vielä kutsujen lähettämisestä kirjeistä tähän päälle. Tämä vaihtoehtojen puute korostuu vielä selvemmin, kun ruvetaan puhumaan oikein isojen tuhansien osakkaiden osakaskuntien kokousten kutsumisten edellytyksistä. Suurimmat tiedossa olevat vesialueen osakaskunnat ovat ilmeisesti vajaan 6000 osakkaan osakaskuntia, jolloin henkilökohtaisten kutsujen lähettäminen itsessään on jo huomattava työ ilman edellä kuvattuja kustannuksia.

Nyt esitetystä muutoksesta ei huomioida Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston 22.1.2024 päivättyä (LSSAVI/20333/2023) tulkintalinjausta osakaskunnan kokouksen koolle kutsumisen osalta. Toteutuessaan ehdotetussa muodossa sivutetaan se hyöty mikä on aluehallintovirasto tulkinnut olevan mahdollista, että yhteisäluelain mukaisesti muuksi luotettavaksi osakaskunnan koolle kutsumisen tavaksi voidaan katsoa osakaskunnan säännöissä mainitulla yleisen tietoverkon verkkosivulla tiedottamisen. Verkkosivun osoite on mainittava säännöissä. Sivuille tulee olla yleinen pääsy ja sivujen tulee olla toiminnassa, kun sääntöjen vahvistamista haetaan. Huomionarvoista on, että nykyinen 11 § 1 mom jälkimmäinen virke on ollut huomattavan yleinen toimintatapa, eikä osoitteita ole lähdetty selvittämään osakaskunnan toimesta ja tämä toimintatapa näyttää olleen hyväksyttävissä oikeudenkäytössä ihan pienimpiä alle 50 osakkaan osakaskuntia lukuun ottamatta. Tasapainoa olisi perusteltua lähteä hakemaan mahdollistamalla verkkosivujen käyttäminen osakaskuntien kokouksista tiedottamiseen henkilökohtaisten kutsujen ohella.

Osakaskuntien edellytykset hallinnoida omia osakasluetteloitaan vaihtelee suuresti ja järjestäytymättömistä osakaskunnissa edellytykset puuttuvat käytännössä, mutta huomioitavaa on, että toisista yhteisöistä poiketen ajantasaisin tieto osakkaista on vain viranomaisella, jonka tulee tämän tiedon luovuttamisesta saada maksua. Uudistus olisi tältä osin vasta pieni askel oikeaan suuntaan, mutta ilman muita toimia ei vähävarainen osakaskunta jatkossakaan järjestä kokouksia lain vaatimusten mukaisesti, jolloin asetetut tavoitteet jäävät saavuttamatta.

Lisäksi 3 mom ehdotettu muutos kutsun toimittamisen ajankohdan pidentämisestä neljästätoista (14) päivästä kahteenkymmeneen (21) päivään ei vastaa mihinkään neuvontatyössä tunnistettuun ongelmaan. Päinvastoin odotettavissa on, että muutos aiheuttaa enneminkin uuden ongelma, kun käytännössä kaikista osakaskunten säännöissä olisi jatkossa kirjaus, joka poikkeaa pakottavasta laista. Ongelma kertaautu, kun katsotaan miten se vaikuttaa muutoksenhaun aikatauluihin yhteisluelain 23 a § osalta. Jo nykyisellään säädetyt aikamääreet tuottavat ongelmia ja pidennetty aika kutsuille vain lisää aikapainetta.

14 §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Katso 8 §

15 §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Kun ehdotuksessa lähdetään nykyisen lain vastaavan sisällön säilyttämisestä ei ratkaisulla varsianisesti edistetä hallitusohjelman kirjausta yhteisluelain uudistamisesta osakaskuntien yhdistämistoimitusten edistämiseksi.

16 §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Nykyisin yhteisluelain 16 §:n 1 ja 2 mom säädetään osakkaan mahdollisuudesta vaatia tiettyjen osakaskunnan kokousten päätösten alistamista tuomioistuimen vahvistettavaksi. Esityksessä pykälän 1 ja 2 momentti ehdotetaan poistettavaksi, jota Kalatalouden Keskusliitto pitää perusteltuna. Säännöksen mahdollistamia alistamisia ei ole säännöksen voimassaoloaikana käytännössä tehty ja muista vastaavista alistamismenettelyistä on voitu perustellusti luopua muussa yhteisölainsäädännössä. Asiat voidaan joka tapauksessa saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi myös muutoksenhaun kautta, mikä ilmenee nykyisen 16 § 2 mom jälkimmäisestä virkkeestä, jonka mukaan alistus ja 23 § tarkoitettu kanne käsitellään yhdessä.

Alistamismenettelyllä ei ole ollut suurta käytännön merkitystä, eikä sen poistaminen käytännössä vähennä osakkaan käytössä olevia oikeussuojakeinoja, kun muutoksenhakumenettely säilyy ennallaan.

Nyt ehdotetussa muutoksessa yhteisäluelain 17 §:ssä säädetään osakaskunnan edustajiston kokouksesta, kumottaisiin. Edustajistoa koskevia säännöksiä on myös 7 §:n 1 momentissa, 18 §:n 2 momentissa, 23 §:ssä, 23 a §:ssä ja 29 §:ssä. Muutoksia perustellaan sillä, ettei tiedossa ole, että yhteisäluelain voimassa olon aikana olisi ollut edustajistoa käyttäviä osakaskuntia.

Vaikka yleisen oikeusympäristön kehityksen pohjalta voidaan edustajiston käyttömahdollisuuden poistamista pitää vaihtoehtoja rajaavana, käytännön merkitystä tällä poistolla ei olisi. Vaikka edustajiston tarkoituksena lienee ollut helpottaa osakasmäärältään suurten osakaskuntien hallinnointia, ei tätä vaihtoehto ole käytetty. Esimerkiksi kun osakaskuntia on yhdistetty suuremmiksi kokonaisuuksiksi Etelä-Savossa, ei tähän ratkaisuun ole päädytty yhdessäkään tapauksessa, vaikka osakkaiden määrä nousee tuhansiin. Edustajistoa koskevista säännöksistä aiheutuu toistuvasti sekaannusta neuvonnan yhteydessä, kun edustajiston ja edustajien oletetaan olevan osakaskunnan pakollinen toimielin, kun asia ei avaudu nykyisen sääntelyn pohjalta. Tätä taustaa vasten edustajistojen käytön rajaamista ulos keinovalikoimasta olisi perusteltua.

18 §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

20 §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

23 a §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

23 b §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

27 §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

29 §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

-

33 §

Voitte kirjoittaa kommenttinne alla olevaan tekstikenttään

Tämän osalta jatkovalmistelussa pyydettäisiin huomioimaan, että olisiko mahdollista karsia tahoja, joille ilmoitus on lähetettävä? Nyt esitetyssä muodossa ei ole myös huomioitu L:lla 695/2025 muutettu 33 § joka tulee voimaan 1.1.2026. Tätä nykyä vesialueita hallinnoiva osakaskunta joutuu ilmoittamaan näiden kahden yhteisäluelain velvoittaman tahon lisäksi kalastuslain 84 § säädetty vesialueen omistajan tietojenantovelvollisuus.

Åkerblom Rasmus
Kalatalouden Keskusliitto